

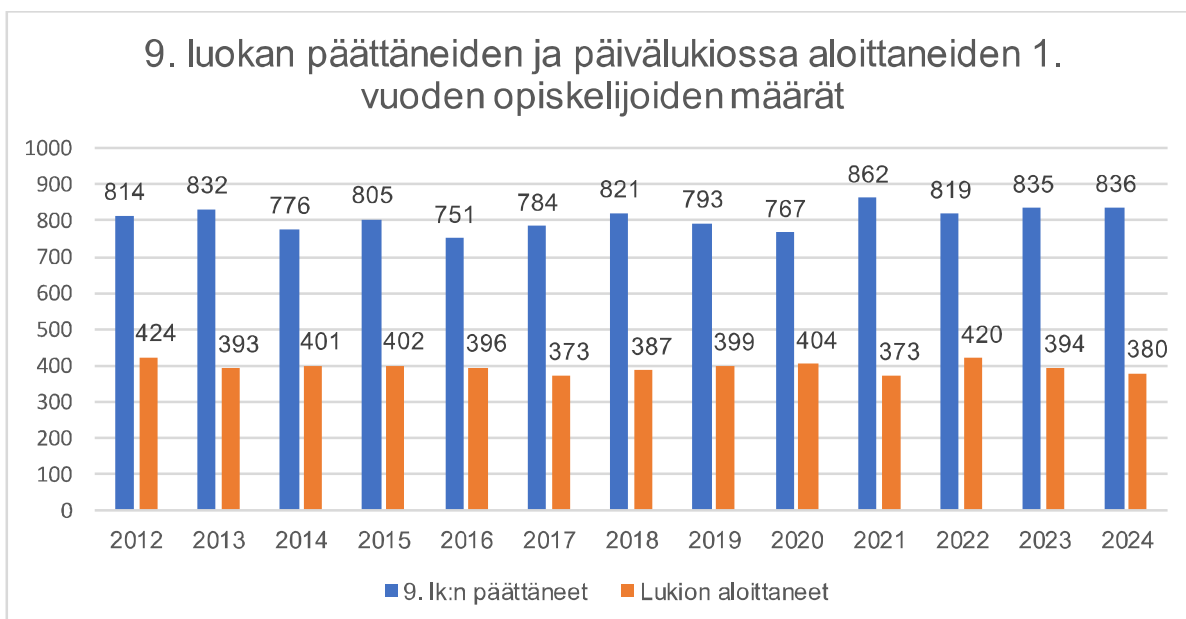
Lukiokoulutus

Tilannekuva

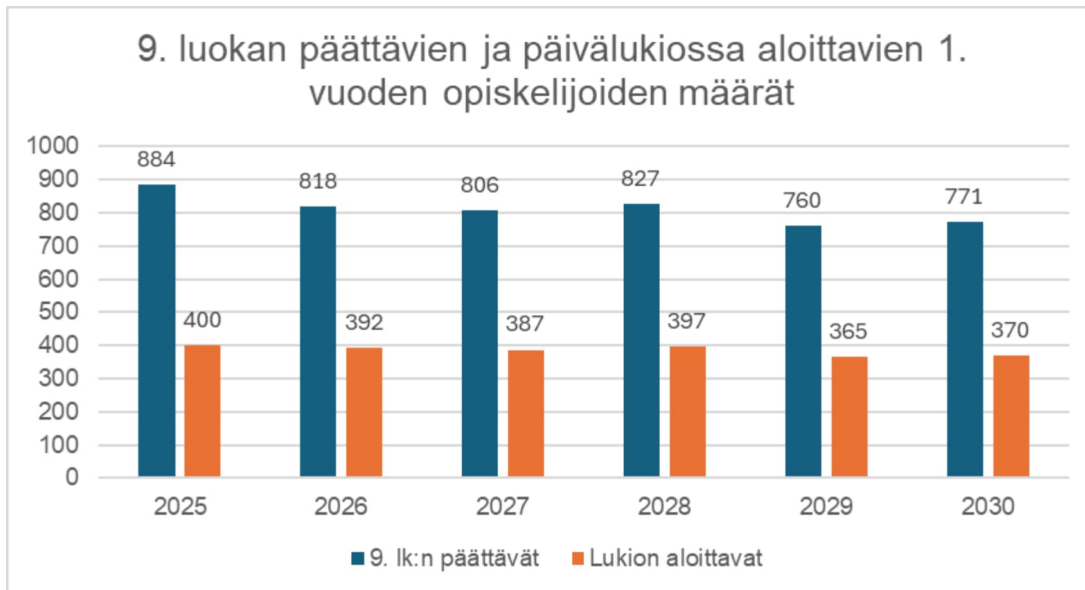
Lukiokoulutuksen tehtävänä on laajan yleissivistyksen antaminen sekä jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen kehittäminen. Lukiosta saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Porin kaupunki järjestää päivälukiokoulutusta yhdessä yksikössä, Porin lukiossa. Se on aloittanut toimintansa 1.8.2021 ja toiminnot on keskitetty yhteen toimipisteeseen "lukiokortteliin" 1.8.2022 alkaen. Rakennuksessa on tehty pieniä muutos- ja kalustustöitä, jotta se palvelee mahdollisimman hyvin lukiokoulutusta. Tilat on mitoitettu nykyisen opiskelijamäärän mukaan. Lukio on ollut mukana valmistelemaan viereisen Valimorakennuksen tarveselvitystä. Tämä tila palvelisi etenkin lukion ilmaisutaidon opetuksen kehittämistä. Palveluverkkopäätöksen mukainen lukiokoulutuksen keskittäminen muutti myös lukion hallintoa. Porin lukiolla on rehtori ja suunnittelijarehtori. Rehtoreiden tukena on neljä vararehtoria. Rehtori vastaa myös aikuislukion toiminnasta. Lukio-opetuksen lisäksi siellä annetaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetusta.

Päivälukiossa on noin 1238 opiskelijaa (20.9.2023) ja noin 75 päätoimista opettajaa. Lukion opiskelijamäärä on ollut viime vuodet tasainen. Lukioiden opiskelijamäärien tulevaisuuden ennustaminen on hankalaa. Siihen vaikuttavat etenkin alueen lapsimäärän yleinen kehitys, lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa muihin toisen asteen opintoihin sekä Porin lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa alueen muihin lukioihin. Perusopetuksen tilannekuvassa kerrottu lapsimääräkehitys heijastuu viipeellä lukiokoulutukseen. Porin kaupungin tavoitteena on, että puolet ikäluokasta suorittaa lukion. Lukion vetovoimaisuus vaikuttaa vahvalta.

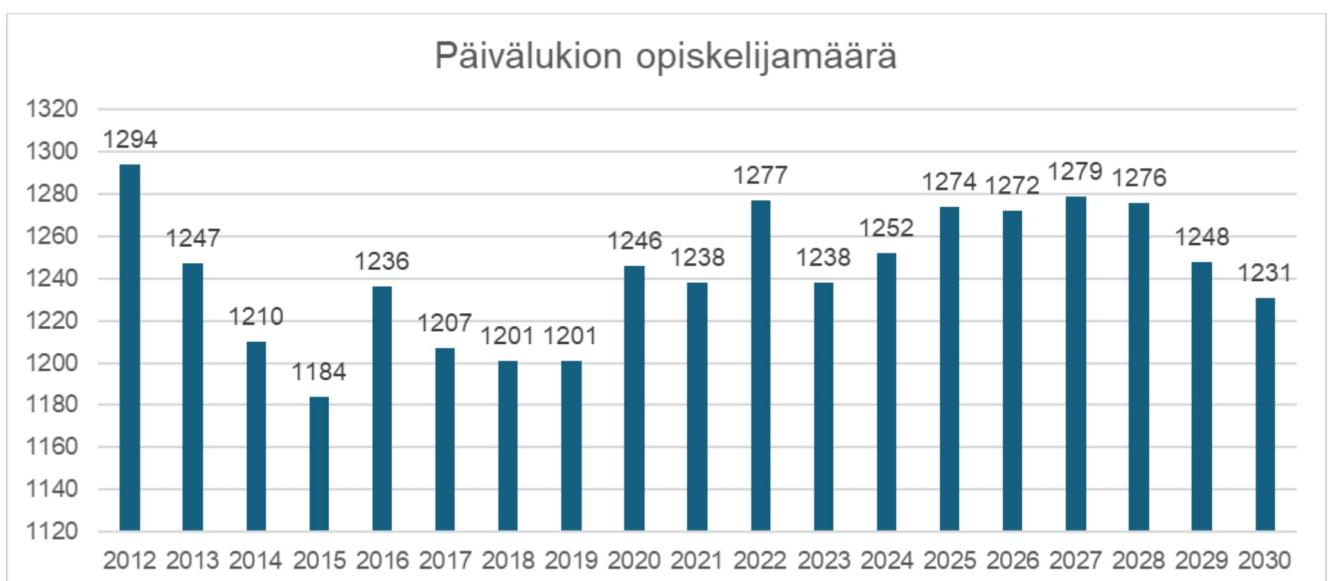

Kuvio 1. 9.luokan päättäneiden ja päivälukiossa aloittaneiden 1. vuosiluokan opiskelijoiden määrät 2012–2024

Kuvio 2. Ennuste päivälukion 1. vuoden opiskelijoiden määrästä vuosina 2025–2030

*Ennuste pohjautuu vuosina 2020–2024 lukion aloittaneiden 1. vuoden opiskelijoiden prosentuaaliseen osuuteen (keskiarvoprosentti 47,97) porilaisissa yläkouluissa 9. luokan päättäneistä oppilaista. Syksyllä 2025 päivälukiassa aloittavien 1.vuoden opiskelijoiden määrä on laskettu lukion aloituspaikkojen mukaan (ennusteeseen mukaan 424 aloittavaa, vaikka aloituspaikkoja 400). Ennusteessa ei ole huomioitu mahdollista muuttovoittoa.

Kuvio 3. Päivälukion opiskelijamäärä vuosina 2012–2030.

Lukiossa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma elokuussa 2021. Käytännössä lukuvuonna 2024–2025 koko päivälukio on uuden opetussuunnitelman ja toisen asteen maksuttomuuden piirissä.

Uusi opetussuunnitelma muun muassa velvoittaa tarjoamaan opiskelijoille entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä tukea sitä tarvitseville. Niin ikään yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja urittajyyshyhteistyö, painottuvat entistä enemmän. Porin lukiossa toimii kaksi vuosityöajassa olevaa erityisopettajaa. Lisäksi hankerahoituksen turvin on lukuvuodelle 2023–2024 palkattu yksi opetusvelvollisuustyöajassa oleva erityisopettaja. Kolmannen

erityisopettajan virka vakinaistetaan lukuvuoden 2024–2025 alusta. Myös lukion opinto-ohjaajat toimivat vuosityöajassa. Korkeakouluyhteistyötä tehdään etenkin Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Porin yliopistokeskuksen kanssa.

Opetussuunnitelma korostaa opiskelijoiden hyvinvointia. Esimerkiksi muutokset korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ovat lisänneet lukiolaisten suorituspaineita, ja eriasteinen oireilu näkyy vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Opiskelijahuolto- ja yhteistyötoimien Satakunnan hyvinvointialueen kanssa sekä lukiokoulutuksen toimintakulttuurin kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota. Koronaviruspandemia on lisännyt oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeita, mihin on vastattu mm. hankerahoituksen avulla. Lukuvuodeksi 2023–2024 on palkattu hankerahoituksella yhteisöpedagogi, jonka avulla lukiolaisten hyvinvointia kehitetään entisestään.

Porin lukiossa on yleislinjan lisäksi valtakunnallisen erityistehtävän saaneet luonnontieteellinen linja sekä urheilulinja. Erityistehtävät on myönnetty määrääjäksi, ja ne tulevat uudelleen haettaviksi lähivuosina. Lisäksi erityislinjoina toimivat ilmaisutaidon linja ja englanninkielinen linja. Painotuksina ovat liiketalous ja kuvataide. Etenkin urheilulinjalaisia palvelee Satakunnan urheiluakatemia. Englanninkielinen lukiokoulutus on hakijamäärien perusteella tarpeellinen lisä Porin lukiossa.

Oppivelvollisuuden nostaminen ja säädös toisen asteen maksuttomuudesta ovat vaikuttaneet lukiokoulutukseen. Maksuttomuuden arvioidut kustannukset vaihtelevat noin 1800 ja 2500 euron opiskelijakohtaisen vuosikustannuksen välillä. Todelliset kustannukset selviävät kalenterivuoden 2025 loppuun mennessä. Koulutuksen järjestäjän hallinnoitavaksi tulee vuosittain opiskelijakohtaisia tietokoneita yli 1200 kappaletta, mikä korostaa tukipalveluiden, kuten ICT-yksikön, merkitystä koulutuksen järjestämisessä. Hallinnollinen työ on lisääntynyt esimerkiksi oppimateriaalihankintojen vuoksi. Ohjaus- ja valvontavelvoitteiden lisääntyminen on kasvattanut kustannuksia.

Aikuislukio ja sen antama aikuisten perusopetus ovat tärkeitä palveluita maakunnan keskuskaupungissa. Tulevaisuudessa aikuislukio voi olla nykyiseen tapaan oma oppilaitos tai päivälukion aikuislinja. Ratkaisulla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Opetustarjonnan riittävä laajuus on säilytettävä, jotta aikuisopiskelijat voivat valmistua ylioppilaaksi. Lähiopetus turvataan ja verkko-opetusta kehitetään parantamaan aikuislukion saavutettavuutta. Aikuisten perusopetuksen päättövaihetta on uudistettu. Päättövaihe toteutetaan jatkossa luokkamuotoisesti erityisluokanopettajan johdolla. Tulevaisuudessa on syytä käynnistää aikuisten perusopetuksen alkuvaihe.

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvät riskit

- Väestökehityksen ja hyvinvoinnin haasteet ja yhteistyö ammatillisen toisen asteen kanssa.
- Yhteistyö Satakunnan hyvinvointialueen kanssa opiskeluhoito- ja palveluihin liittyen ja riittävien palveluiden varmistaminen.
- Hallinnon ja tukipalveluiden riittävä taso.
- Opiskelijavalinnat korkea-asteelle tehdään yhä enemmän ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Tämä edellyttää laajaa kurssitarjontaa.
- Opiskelijoiden aiempaa suurempi heterogeenisuus yhdistettynä laajentuneeseen oppivelvollisuuteen haastaa organisaation osaamista ja toimintakulttuuria. Vaaditaan opiskelijoiden aiempaa vahvempaa tukemista oppimiseen ja hyvinvointiin liittyen. Hallitusohjelman mukaisesti lakiin kirjataan jatkossa lukioille velvoite antaa opiskelijoille tukiopetusta, millä saattaa olla myös kustannusvaikutuksia.
- Hallitusohjelman mukaisesti lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan vastaamaan paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vaikutusarvioiden pohjalta hallituksen esitys valmistellaan vuoden 2025 loppuun mennessä. Rahoitusmallin muutokset saattavat vaikuttaa pitkällä siirtymäajalla. Todennäköisesti vuoden 2026 aikana erityislukion järjestämisluvut tarkastellaan uudelleen. Porin kaupunki tavoittelee jatkoa urheilu- ja luonnontieteen linjoille ja puoltaa SKiB:n IB-lukiohakemusta.
- Nykyinen lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa englannin kielellä. Kuitenkin hallitusohjelman kirjausten mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää edellytyksiä suorittaa englanninkielinen tutkinto tiukasti rajatuin kriteerein. Paikallisesti pitäisi selvittää vieraskielisten opiskelijoiden koulutustarpeiden mitoitus suomenkielisessä lukiossa ja IB-lukiossa.

sekä mahdollisessa englanninkielisessä suomalaisen ylioppilastutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. S2-opetuksen merkitys lisääntyy.

Toiminnallisiin tavoitteisiin liittyvät riskit ja haasteet

- o Lukiokoulutuksen kehittämiseen suunnatun erillisrahoituksen väheneminen.
- o Oman rahoituksen riittäminen välttämättömän kehittämistoiminnan jatkumiseksi tilanteessa, jossa kehittämistarpeet eivät vähene, vaikka valtion erillisrahoitukset vähenisivät.
- o Erillisrahoituksella luotuihin ja rahoitettuihin toimenkuviin tai valmiisiin toimenkuviin liitettäviin töihin sekä toimintamallien ylläpitämiseen ja kehittämiseen ei välttämättä ole kehittämishankkeiden päätyttyä ohjata resursseja.
- o Haasteet paikallisen laatukäsikirjan käyttöönotossa eli Porin lukiokoulutuksen laatujärjestelmän implementoinnissa saumattomaksi osaksi päivälukion ja aikuislukion toimintakulttuuria.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Monikielinen lukio- ja ammatillinen koulutus		
TOIMENPIDE	Jokaiseen aineryhmään koulutetaan kieli- ja kulttuuritietoinen asiantuntijaopettaja. Maahanmuuttajien opinto-ohjausta kehitetään ja kielitaitoon liittyvää valmennusta vahvistetaan erityisesti ensimmäisen lukiovuoden aikana.		
MITTARI 1	Kieli- ja kulttuuritietoisten asiantuntijaopettajien määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		1	5
MITTARI 2	Järjestetään koko henkilökunnalle täydennyskoulutusta kieli- ja kulttuuritietoisuudesta.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus		
TOIMENPIDE	Lukion toimintakulttuurin kehittäminen		
MITTARI 1	Lukiokoulutuksen laatukäsikirjan toimeenpaneminen ja päivittäminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Oppimisen tuen tuki- ja ohjausmalli.	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Yhteistyö Porin lukiokoulutuksessa -malli.	Ei	Kyllä

Toiminnalliset tavoitteet

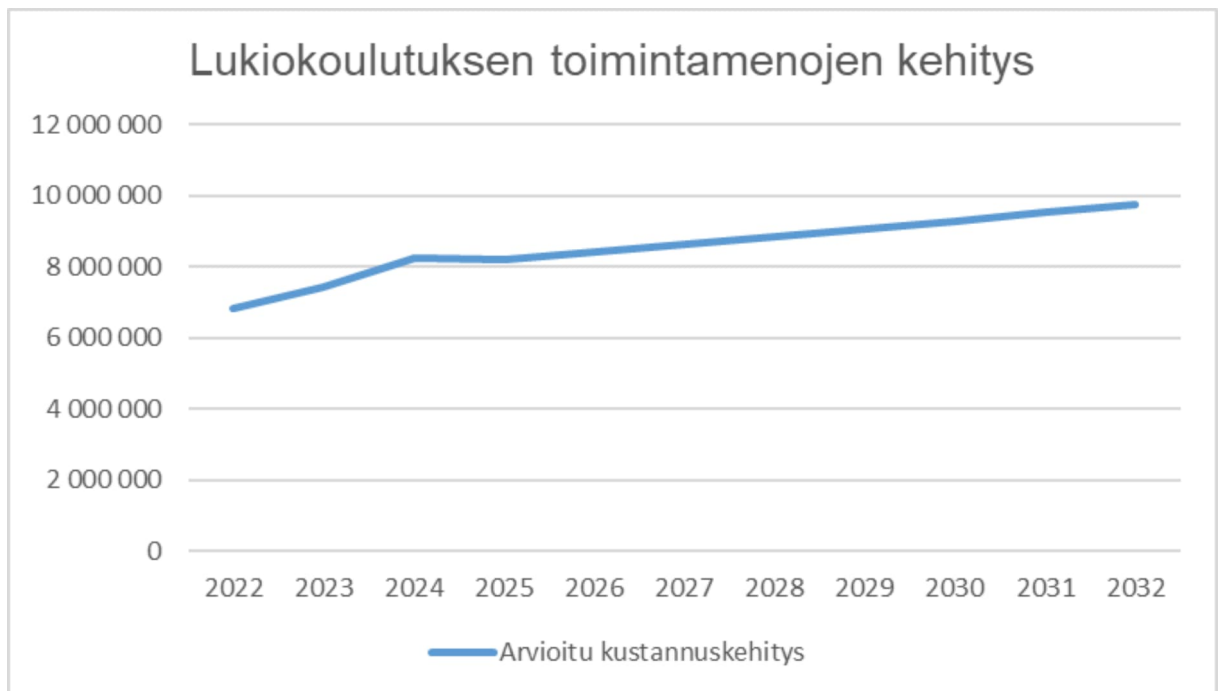
1. Lukiokoulutuksen opetuksen yksikkökustannus €/opiskelija nousee enintään talousarvion palkankorotusvarauksen verran. Lähtötaso vuosi 2023. Vuoden 2025 talousarvion palkankorotus on 5,15 % vuoden 2024 alun tasoon nähden

Lähtötaso 5265 €/opiskelija

Tavoite: 5536 €/opiskelija

2. Lukiokoulutuksen kustannukset nousevat vuositasolla enintään Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksin (opetustoimi) verran.

Tavoitetaso: Käyttökustannukset nousevat enintään hintaindeksin verran.

Lukiokoulutuksen normaalia kustannuskehitystä on arvioitu 2,5 %:n vuosittaisella kustannusten kasvulla. Opiskelijamäärä on pysynyt tasaisena ja sen ennustaminen on hankalaa. Lukion vetovoima on ollut suhteellisen hyvä ja opiskelijamäärät voivat lievästi kasvaa. Toisaalta ikäluokkien pieneneminen saattaa vaikuttaa myös lukiokoulutuksen opiskelijamääriin. Lukiokoulutus keskitettiin yhteen toimipisteeseen 1.8.2022 alkaen, jolloin mahdollisuudet opetuksen taloudelliseen järjestämiseen parantuivat. Kurssitarjontaa kyetään myös pitämään kattavana. Sen sijaan lainsäädännön muutokset muun muassa oppivelvollisuusiän laajentaminen ja maksuton toinen aste aiheuttavat lisäkustannuksia. Opintojen tukitoimiin on myös panostettava tehostamalla opintojen ohjausta ja erityisopetusta. Oppivelvollisuusiän nostamisesta, maksuttomasta toisesta asteesta sekä lukio-opintojen tukitoimien, opintojen ohjauksen ja erityisopetuksen lisääminen nostavat kustannuksia vuodesta 2023 eteenpäin arviolta 270 000 euroa. Oppimisen tukea uudistetaan kaikilla koulutusasteilla, myös lukiokoulutuksessa 1.8.25 alkaen. Tämä lisää kustannuksia, joista ei lukiokoulutuksen osalta ole vielä tarkempaa arviota.

